

Album obletnic
Avgusta Pavla

(1886–1946)

Pável Ágoston
évfordulók albuma

Album obletnic
Avgusta Pavla
(1886–1946)

Pável Ágoston
évfordulók albuma

Ob 75. obletnici smrti in 135. obletnici rojstva Avgusta Pavla izdala:
Sombotelska slovenska samouprava, Sombotel
Zanjo: predsednica Marija Kozar-Mukič

Pável Ágoston halálának 75. és születésének 135. évfordulóján kiadta:
a Szombathelyi Szlovén Önkormányzat
Felelős kiadó: Mukicsné Kozár Mária elnök

Sestavila: Marija Kozar-Mukič
Összeállította: Mukicsné Kozár Mária

Fotografije: iz arhiva Judite Pável in Marije Kozar
Fotók: Pável Judit és Kozár Mária archívumából

Vsebina – Tartalom

■ Obletnice Avgusta Pavla	4
■ Pável Ágoston évfordulói.....	5
■ 10. obletnica smrti – 1956 – halálának 10. évfordulója.....	6
■ 20. obletnica smrti – 1966 – halálának 20. évfordulója.....	8
■ 30. obletnica smrti – 1976 – halálának 30. évfordulója.....	9
■ 100. obletnica rojstva – 1986 – születésének 100. évfordulója.....	10
■ 110. obletnica rojstva – 1996 – születésének 110. évfordulója.....	12
■ 120. obletnica rojstva – 2006 – születésének 120. évfordulója.....	13
■ 125. obletnica rojstva – 2011 – születésének 125. évfordulója.....	15
■ 130. obletnica rojstva – 2016 – születésének 130. évfordulója.....	19
■ 135. obletnica rojstva – 2021 – születésének 135. évfordulója.....	22
■ Pavlovi spominski pohodi na cvetno nedeljo – Virágvasárnapi Pável Ágoston Emléktúrák, 2011–2019	23

ISBN 978-615-01-1798-0

Tisk / A kiadványt gondozta:
Line Design Kiadó

Zanj / Felelős vezető:
Gyenis Ildikó

Obletnice Avgusta Pavla

Slovenci v Sombotelu imamo za svojega vzornika dr. Avgusta Pavla, ki je živel v tem mestu med letoma 1920 in 1946. »S koreninami globokimi« pa je bil zrašččen s slovenskim rojstnim krajem, pokrajino med Rabo in Muro v Železni županiji. Tako smo tudi mi, sombotelski Slovenci, navezani na slovenske vasi v okolici Monoštra.

Avgust Pavel je kot srednješolski profesor in znanstvenik (jezikoslovec, etnolog) ter prevajalec in pesnik s svojim delovanjem posredoval med madžarsko in slovensko kulturo. Tudi *Sombotelska slovenska samouprava* in *Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel* organizirata od leta 1999 take programe, ki nudijo priložnost za ohranjanje materinščine in slovenske kulture ter posredujejo med Slovenci in Madžari. Med programi izstopa koordiniranje in praznovanje obletnic Avgusta Pavla. Naša publikacija prikazuje nekaj utrinkov iz praznovanj obletnic med letoma 1956 in 2021.

Avgust Pavel se je rodil **28. avgusta 1886** na Cankovi

- 1897–1901** dijak monoštrske gimnazije
- 1901–1905** dijak premontrejske gimnazije v Szombathelyu
- 1911** v Budimpešti je diplomiral iz madžarščine in latinščine
- 1913–1920** gimnazijski profesor v Dombóváru
- 1920–1933** profesor Državne dekliške gimnazije v Szombathelyu
- 1924** vodja knjižnice Železnožupanijskega muzeja
- 1928** kustos etnološke zbirke in direktor muzeja
- 1933** ustanovil je Društvo prijateljev Železnožupanijskega muzeja in znanstveno revijo Vasi Szemle
- profesor Gimnazije Ferenc Faludija
- 1941** habilitacija za privatnega docenta južnoslovanskih jezikov in književnosti na univerzi v Szegedu

Umrli je **2. januarja 1946** v Szombathelyu

Pável Ágoston évfordulói

A szombathelyi szlovének példaképüknek tartják dr. Pável Ágostont, aki 1920 és 1946 között élt ebben a városban. De „mély gyökérrel” forradt Vas megyében a Rába és a Mura között elterülő szlovén szülőföldjéhez. Így kötődünk mi, szombathelyi szlovének is a Szentgotthárd környéki szlovén falvakhoz.

Pável Ágoston – mint középiskolai tanár és tudós (nyelvész, néprajzkutató), illetve műfordító és költő – munkásságával hidat képezett a szlovén és a magyar kultúra között. A *Szombathelyi Szlovén Önkormányzat* és a *Pável Ágoston Szlovén Kulturális Egyesület* is olyan programokat szervez 1999 óta, amelyek alkalmat adnak a szlovén anyanyelv és kultúra megőrzésére, illetve közvetítenek a szlovének és a magyarok között. A programok közül kiemelkedik Pável Ágoston évfordulóinak a megünneplése, annak koordinálása. Kiadványunk néhány mozzanatot idéz fel az évfordulók megünnepléséről 1956 és 2021 között.

Pável Ágoston **1886. augusztus 28**-án született Vashidegkúton

- 1897–1901** a szentgotthárdi gimnázium növendéke
- 1901–1905** a szombathelyi premontrei gimnázium tanulója
- 1911** magyar–latin tanári diplomát kap Budapesten
- 1913–1920** gimnáziumi tanár Dombóváron
- 1920** a szombathelyi Állami Leánygimnázium tanára
- 1924** a Vasvármegyei Múzeum könyvtárának vezetője
- 1928** a Néprajzi Tár őre és a múzeum igazgatója
- 1933** megalakítja a Vasvármegyei Múzeumok Barátainak Egyesületét és megindítja a Vasi Szemle tudományos folyóiratot
- a Faludi Ferenc Gimnázium tanára
- 1941** a szegedi egyetemen a délszláv nyelv és irodalom magántanárává habilitálják

1946. január 2-án halt meg Szombathelyen

10. marca 1956 so odkrili spominsko ploščo na Pavlovi hiši v Szombathelyu (ulica Úttörő, danes Szent László király 5.) Slavnostni govornik je bil tudi etnolog in slavist dr. Vilko Novak iz Ljubljane.¹

1956. március 10-én emléktáblát avattak Pável szombathelyi házában (Úttörő, ma Szent László király utca 5.) Ünnepi beszédet a ljubljana dr. Vilko Novak néprajzkutató és szláv filológus is mondott.

Med udeleženci so v sredini jugoslovanski veleposlanik Dalibor Soldatić, Irena Benkő Pável in Judita Pável.

A résztvevők között középen Dalibor Soldatić jugoszláv nagykövet, dr. Pável Ágostonné, Benkő Irén és Pável Judit.

¹ M. Kozár Mária: Emléktábla Pável Ágoston házában. = Vasi Szemle, 2016. 4. sz. 488-491. p.

Sprehajališče ob muzeju je dobilo ime po Avgustu Pavlu. Kovinsko tablo so zamenjali na marmornato leta 1983.

A múzeum melletti sétány Pável Ágostonról kapta a nevét. A fém táblát 1983-ban márvány táblára cserélték.

11. marca so na Gornjem Seniku po njem poimenovali kulturni dom in organizirali prvi narodnostni dan v Železni županiji. Tokrat je dr. Vilko Novak imel govor v domačem slovenskem narečju.² Judita Pável je predala očetov portret predsedniku gornjeseniškega sveta Kálmánu Bajzeku. V ozadju sta profesor dr. Vilko Novak in jugoslovanski veleposlanik v Budimpešti Dalibor Soldatić.

Március 11-én Felsőszőlőn róla neveztek el a kultúrházat és megtartották az első Vas megyei Nemzetiségi Napot. Ekkor helyi szlovén nyelvjárásban mondott beszédet dr. Vilko Novak. Pável Judit átadta édesapja portréját Bajzek Kálmán felsőszőlői tanácselnöknek. A háttérben dr. Vilko Novak professzor és Dalibor Soldatić budapesti jugoszláv nagykövet.

² Kozar-Mukič, Marija: Novakov govor na Gornjem Seniku. In: Zbornik soboškega muzeja. 13-14. Ur. Franc Kuzmič. Murska Sobota, 2009. 111-123. p.

Študijska knjižnica v Murski Soboti je 27. maja 1966, Županijska knjižnica Dániel Berzsenyi pa 27. avgusta 1966 pripravila simpozij o Pavlovem delu in njegovih prizadevanjih za razvoj slovensko-madžarskih kulturnih stikov. Leta 1967 so bila predavanja objavljena v dvojezičnem zborniku.³

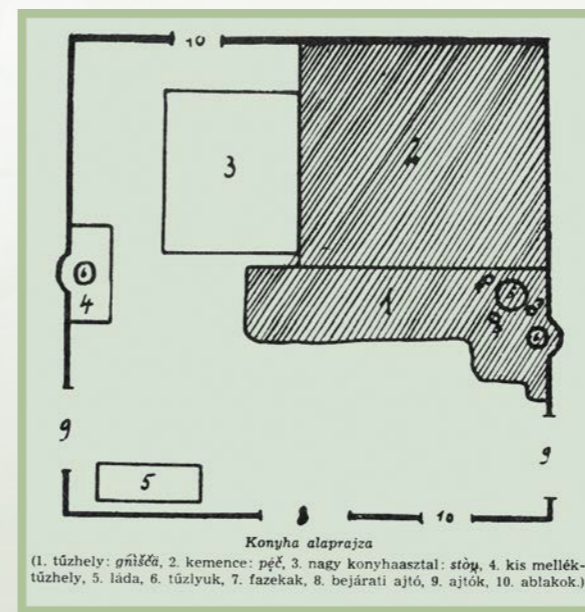
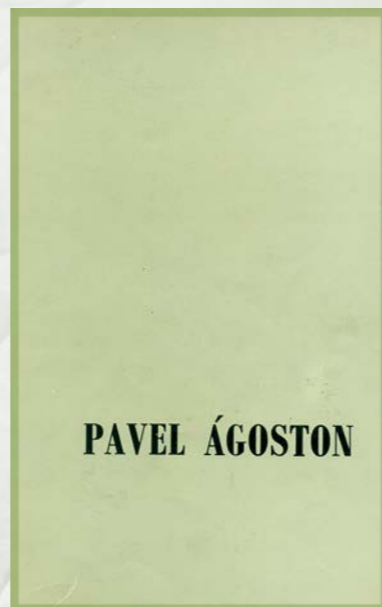
A Muraszombati Tanulmányi Könyvtár 1966. május 27-én, a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár pedig 1966. augusztus 27-én konferenciát szervezett Pável Ágoston munkásságáról és törekvéseiről a magyar-szlovén kulturális kapcsolatok fejlesztése terén. 1967-ben az előadások kétnyelvű kötetben jelentek meg.

Leta 1966 zgrajeni dijaški dom Višje pedagoške šole v Szombathelyu je bil leta 1972 poimenovan po Avgustu Pavlu. Tabla na njem je bila zamenjana leta 1984, ko je bila pedagoška fakulteta poimenovana po Dánielu Berzsenyiju in leta 2017, ko so sombotelsko univerzo združili z univerzo ELTE v Budimpešti.

A Felsőfokú Tanítóképző Intézet 1966-ban épült diákotthonát 1972-ben Pável Ágostonról nevezték el.⁴ A táblát kétszer lecserélték. 1984-ben a Szombathelyi Tanárképző Főiskola felvette Berzsenyi Dániel nevét, 2017-ben pedig a Savaria Egyetemi Központ a budapesti ELTE-hez került.

³ Pável Ágoston, dr. Előadások gyűjteménye... = Avgust Pavel, dr. Zbirka predavanj... Szerk. Niki Brumen et al. Szombathely-Murska Sobota, 1967. 133 p.

⁴ A Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Évkönyve, 1984-1988. Szerk. Guttman Miklós. Szombathely, 1988. 153. p.

(1. tűzhely: grillező, 2. kemence: pécf, 3. nagy konyhaasztal: stó, 4. kis mellék-tűzhely, 5. láda, 6. tűzlyuk, 7. fazekak, 8. bejárati ajtó, 9. ajtók, 10. ablakok.)

Svet Železne županije je izdal Pavlove izbrane študije in članke s povzetkom v slovenščini in nemščini. Prekmurskim rojakom pa je podaril bronast odlitek doprsnega kipa, katerega original je še za življenja Pavla, leta 1943 oblikoval prvi prekmurski kipar Franc Kühar.

Vas Megye Tanácsa kiadta Pável Ágoston válogatott tanulmányait és cikkeit, szlovén és német összefoglalóval. Muravidéki földijének pedig mellszobrának bronzba öntött változatát ajándékozta, amelynek eredetijét még Pável életében Kühár Ferenc, az első muravidéki szobrász készítette 1943-ban.⁵

⁵ Pável Ágoston válogatott tanulmányai és cikkei. Szerk. Simonné Pável Judit, Rózsa Béla. Szombathely, 1976. 295 p.; M. Kozár Mária: Pável szobrának szobrásza. = Vasi Szemle, 2011. 4. sz. 408-422. p.

V Muzeju Savaria je bila postavljena razstava »Avgust Pavel – etnolog in organizator muzeja«. Ob izbranih predmetih iz njegove etnološke zbirke sta bili na ogled tudi njegova rekonstruirana pisarna in pisalna miza.⁶

A Savaria Múzeumban kiállítást rendeztek „Pável Ágoston – néprajzkutató és múzeumszervező” címmel. Néprajzi gyűjteményének válogatott tárgyai mellett látható volt rekonstruált irodája és íróasztala is.

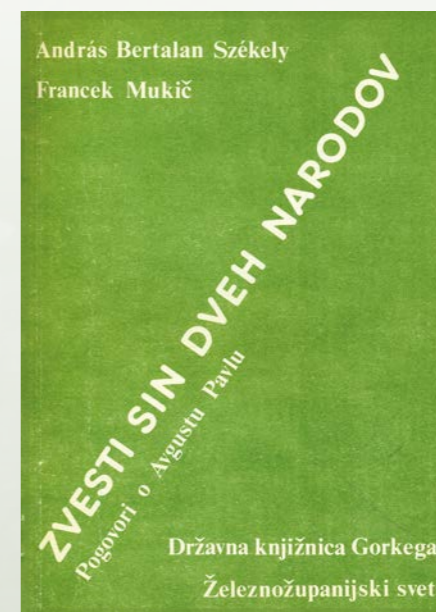
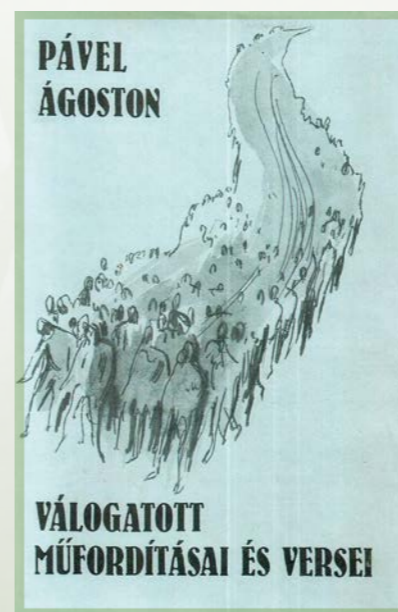

Pred muzejem in v parku pred rojstno hišo na Cankovi so odkrili doprni kip Avgusta Pavla, delo kiparja Józsefa Ácsa.

A múzeum előtt és Cankován, a szülőháza előtti parkban felavatták mellszobrát, Ács József alkotását.

⁶ Kozar-Mukič, Marija: Pável Ágoston – néprajzkutató és múzeumszervező. Kiállítás születésének 100. évfordulóján. = Avgust Pavel – etnolog in organizator muzeja. Razstava ob 100-letnici rojstva. = Ágoston Pável – Ethnograph und Museumsorganizador. Ausstellung anlässlich des 100. Jahrestages seiner Geburt. Szombathely, 1986. [16] p. (Vas Megyei Múzeumok Katalógusai; 123.)

Izdali so izbor Pavlovih prevodov iz slovenske, hrvaške in srbske književnosti ter nekaj lastnih pesmi. V muzeju na prostem v Szombathelyu so posadili drevesa v spomin Avgusta Pavla, Jánoša Tótha in Jánoša Bárdosija, ki so dali idejo za skansen in jo uresničili. Osebni spomini na Pavla so izšli v dvojezični knjigi »Zvesti sin dveh narodov«.

Kiadták válogatott fordításait a szlovén, horvát és szerb irodalomból és néhány saját költeményét. A szombathelyi Vasi Múzeumfaluban fát ültettek a skansen megálmodói és létrehozói – Pável Ágoston, Tóth János és Bárdosi János – emlékére. Személyes visszaemlékezések jelentek meg a „Két nép hű fia” című kétnyelvű kötetben.⁷

V Monoštru so po Avgustu Pavlu poimenovali Lokalnozdovinski in narodnostni muzej, ki je bil ustanovljen leta 1983. (Na sredini občinstva Margita Gašpar, soproga Karla Gašparja, ki je s svojo zbirko utemeljil ustanovitev muzeja.)

Szentgotthárdon Pável Ágostonról neveztek el a Helytörténeti és Nemzetiségi Múzeumot, amelyet 1983-ban alapítottak. (A közönség között középen Gáspár Károlyné, akinek a férje ajánlotta fel gyűjteményét a múzeum megalapításához.)

⁷ Székely András Bertalan – Mukičs Ferenc: Két nép hű fia. Beszélgetések Pável Ágostonról. = Zvesti sin dveh narodov. Pogovori o Avgustu Pavlu. Budapest–Szombathely, 1986. 112 p.

V Županijski knjižnici Dániel Berzsenyi se je ob obletnici, 11. januarja 1996, odvijala spominska seja. V Muzeju Savaria, Županijski knjižnici Dániel Berzsenyi in monoštrskem Muzeju Avgusta Pavla so bile na potujoči razstavi predstavljene Pavlove fotografije z etnološko tematiko. V znanstveni reviji Vasi Szemle, ki jo je ustanovil Pavel leta 1933, je bila objavljena razparava o njegovih »fotografijah z ljudsko tematiko«.

A Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárban 1996. január 11-én emlékülés volt az évforduló tiszteletére. A Savaria Múzeumban, a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárban és a szentgotthárdi Pável Ágoston Múzeumban vándorkiállítás mutatta be Pável néprajzi témájú fényképeit. Az általa 1933-ban alapított Vasi Szemle tudományos folyóiratban pedig tanulmány jelent meg „népies tárgyú fényképfelvételeiről”.⁸

280. j. k. Kalabó: Cröngörök
 Tárosz Antal lédzbnar bejárata
 mellőző danyglóval.
 Fot. 1940. aug. 10. Pável

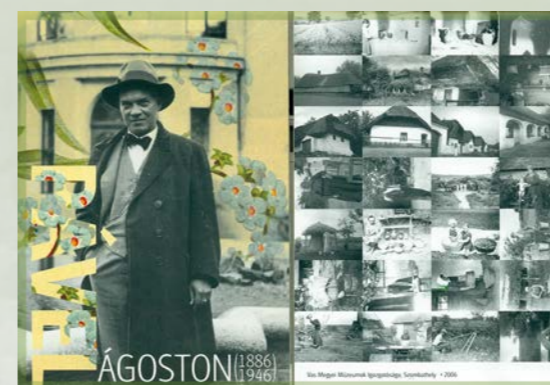
⁸ M. Kozár Mária: Pável Ágoston „népies tárgyú fényképfelvételei”. = Vasi Szemle, 1996. 1. sz. 13–18. p.

V Muzeju Savaria je bil predstavljen izbor etnoloških predmetov [Avgust Pavel – etnolog], ki jih je zbral Avgust Pavel, in sestavljen album iz njegovih etnoloških fotografij.

A Savaria Múzeum Pável Ágoston néprajzi gyűjtéseiből mutatott be válogatást [Pável Ágoston – a néprajzkutató] és albumot adott ki néprajzi tárgyú fényképeiből.⁹

Muzejsko društvo je organiziralo pohod od Monoštra do Óriszentpétra v spomin Pavlove terenske poti leta 1936.

A Vasi Múzeumbarát Egylet Pável Ágoston Emléktúrát szervezett Szentgotthárdtól Óriszentpéterig, az 1936. évi őrségi gyűjtőút nyomán.¹⁰

⁹ Pável Ágoston, 1886–1946. Szerk. Illés Péter, M. Kozár Mária. Szombathely, 2006. 32 p.

¹⁰ Pável Ágoston: Órségi képek. = Vasi Szemle, 1936. 5–6. sz. 318–338. p.

Zbor Pavlove hiše s Potrne (Avstrija) je zapel pred Pavlovo hišo, na katero so položili venec predstavniki Muzeja Savaria in Muzejskega društva. Peli so tudi na spominski seji v Muzeju Savaria. Pavlova hiša je izdala izbor Pavlovih pesmi v treh jezikih. Knjigo so predstavili tudi v Knjižnici Dániel Berzsényi.

A Laafeld-i Pável-ház énekkara (Ausztria) fellépet a koszorúzáson Pável Ágoston házánál és a Savaria Múzeumban megrendezett emlékülésen. A Pável-ház három nyelvű válogatást adott ki Pável verseiből. A kötetet a Berzsényi Dániel Könyvtárban is bemutatták.

Na Katedri za slavistiko Visoke pedagoške šole v Szombathelyu je bila Spominska soba Avgusta Pavla opremljena z njegovo pisalno mizo in knjižno omaro, oziroma z rokopisi in revijami z njegovimi članki ter knjigami. V sobi stoji tudi dopirski kip Avgusta Pavla, delo prvega prekmurskega kiparja Franca Kúharja iz leta 1943. Panoji na steni predstavljajo Pavlovo življenje in delo. Spominska soba se je leta 2019 preselila v knjižnico univerze.

A Szombathelyi Tanárképző Főiskola Szláv Tanszékén a Pável Ágoston Emlékszobában került bemutatásra írásztala és könyvszekrénye kézírataival, tanulmányait tartalmazó folyóiratokkal és könyveivel. A szobában található mellszobra is, amelyet az első muravidéki szobrász Kúhár Ferenc készített 1943-ban. A falon lévő tablók Pável életét és munkásságát mutatják be. Az emlékszoba 2019-ben az egyetem könyvtárába költözött.

Pavlovo jubilejno leto je bilo obeleženo v treh sosednjih pokrajinah, ki jih je povezoval s svojim življenjem in delom, bile pa so vedno enotno geografsko in etnografsko območje.¹¹ Več institucij je organiziralo potujočo razstavo, literarne večere, srečanja pevskih zborov, objavilo študije in priredilo ekskurzije v kraje, kjer je Avgust Pavel živel in deloval.

A Pável-émlékév helyszíne az a három szomszédos tájegység volt, amelyek életét és munkásságát átszöttek, illetve mindig földrajzi és néprajzi egységet képeztek. Több intézmény együtt szervezett vándorkiállítást, irodalmi estet, kórustalálkozót, adott ki tanulmánykötetet és indított tanulmányi kirándulást a vidékekre, ahol Pável Ágoston élt és alkotott.

Potujoča razstava »Nekdo nam je poslal glas« je bila na ogled najprej v Muzeju Savaria.

A „Valaki ránk üzent“ című vándorkiállítás elsőként a Savaria Múzeumban volt megtekinthető.

Na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru je razstavo odprla akademikinja dr. Zinka Zorko.

A Maribori Egyetem Bölcsészkarán dr. Zinka Zorko akadémikus nyitotta meg a kiállítást.

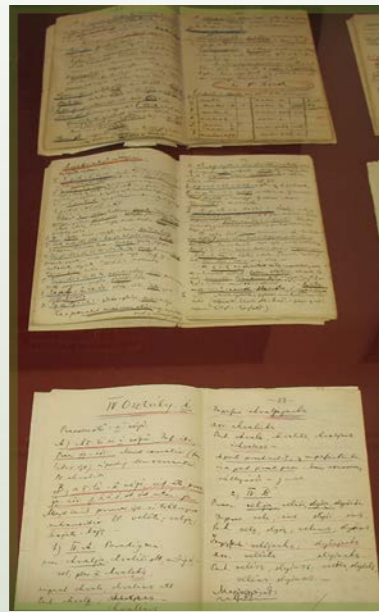
¹¹ Kozár-Mukič, Marija: Pavlovo jubilejno leto. = Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 2011. 3-4. št. 122-123. p.
Valaki ránk üzent. Pável Ágoston Emlékiállítás születésének 125. évfordulóján. = Nekdo nam je poslal glas. Spominska razstava ob 125-letnici rojstva Avgusta Pavla. = Uns tat es jemand kund. Gedächtnisausstellung anlässlich des 125. Geburtstages von August Pavel. Szerk. Pável Judit, Illés Péter, Kozár Mária. Szombathely, 2011. 8 p.

V Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti so bili panoji dopolnjeni s predmeti iz leta 1943 ter s Pavlovimi rokopisi. Na odprtju vsakokratne razstave je Judita Pavel govorila o tem, kako se Avgust Pavel in njegova družina navezujeta na posamezen kraj.

A Murszombati Területi Múzeumban a tablókat 1943-ból származó tárgyakkal és Pável kézírataival bővítették. Pável Judit mindegyik kiállítás megnyitóján arról beszélt, hogyan kötődik az adott helységhez Pável Ágoston és családja.

Na rojstni Cankovi – kjer od leta 1986 prav tako stoji Pavlov doprnski kip – je bila razstava dopolnjena z njegovimi knjigami in razpravami. Tu so 27. avgusta, na predvečer njegovega 125. rojstnega dne, izdali priložnostno znamko s kuverto in žigom.

Cankovai szülőfalujában – ahol 1986 óta szintén van mellszobra – a kiállítást könyveivel és tanulmányaival egészítették ki. Augusztus 27-én, 125. születésnapjának előestéjén, alkalmi bélyeget és bélyegzővel ellátott borítékot adtak ki.

Szirmok, tímébők, értelők!

Rét!
Faluvégi rét!
Sáos érnek partjain
zöld szőnyegen tarka hím.

Műlőnyí
vörös vércsepp, fehér tejesepp.
Zalálya, pipaca, pipitér.
Sápadt, árnya bőbíták.

Lísti, popkí, razumem vas!

Tratnik!
Tratnikna kőncu vasi!
Sálys na bregotóh pototóka,
na zeléni préprogi pisana vezénina.

Na műljone
kravao rdécsih, mláčno belék kőpjsic.
Rősnik, mak in mlécek,
Bledó rumene tratnítice,
sinji boljeoké lúdeléi.

Benedék & Julef Smey

Z naslovom »Der Fremde/Tujec/Idegen« je Pavlova hiša v Potrni izdala zgoščenko s petimi Pavlovimi uglasbenimi pesmimi. Organizirala je tudi srečanje pevskih zborov s Cankove, iz Pavlove hiše in Szombathelya. Sombotelske spominčice so poimenovane po najljubših cvetlicah Avgusta Pavla.

„Der Fremde/Tujec/Idegen“ címmel a laafeldi Pável-ház CD-t adott ki öt megzenésített Pável verssel. A kórustálalkozón a cankovai, a laafeldi és a szombathelyi népdalkörök vettek részt. A Szombathelyi Nefejejcsek népdalkör Pável Ágoston legkedvesebb virágáról kapta a nevét.

Avgust Pavel je v prilogi svoje knjige o glasoslovju cankovskega narečja leta 1909 objavil tudi prekmurske ljudske pesmi. Šest med njimi pojejo v Porabju še danes. Po tri pesmi so zapeli Ljudski pevci z Gornjega Senika na odprtju razstave v Monoštru, Sombotelske spominčice pa v Slovenskem društvu v Budimpešti.

Pável Ágoston a vashidegkúti szlovén nyelvjárás hangtanát tárgyaló könyvében 1909-ben muravidéki népdalokat is közölt. Ezekből hatot ma is énekelnek a magyarországi szlovének. Hármat a szentgotthárdi kiállítás megnyitásán a felsőszőlőki népdalkör adott elő, a Budapesti Szlovének Egyesületében pedig szintén hármat a Szombathelyi Nefejejcsek.

V Prešernovi dvorani ZRC SAZU v Ljubljani je razstavo odprl akademik dr. Anton Vratuša.

A ljubljanaí Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémián a kiállítást dr. Anton Vratuša akadémikus nyitotta meg. (Fotó: Illés Péter)

Zgoščenko s Pavlovimi uglasbenimi pesmimi je kantavtor Peter Andrej predstavil tudi v sombotelski Knjižnici Dániel Berzsényi.

Pável Ágoston megzenésített verseinek CD-jét a szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtárban is bemutatta Peter Andrej gitáros-dalszerző.

Med letoma 1933 in 1946 je Pavel poučeval na Gimnaziji Ferenc Faludija.

V tej stavbi so danes prostori sombotelske univerze. Leta 2011 je bil pri glavem vhodu nameščen prapor gimnazije, pri katerem sta venec položila škof dr. István Konkoly in direktor knjižnice Miklós Takács, ki sta Pavla poznala osebno. Proslave so se udeležile med drugimi akademikinja dr. Zinka Zorko in Pavlova hči Judita. Ob tej priložnosti, in na Cankovi (dr. Marko Jesenšek), je bil predstavljen tudi zbornik razprav »Sporočilo iskrenega učitelja«.

Pável Ágoston 1933 és 1946 között a Faludi Ferenc Gimnázium tanára volt. Ebben az épületben működik ma a szombathelyi egyetem. Főbejártánál 2011-ben helyezték el a gimnázium zászlaját, amelyet dr. Konkoly István püspök és Takács Miklós könyvtárigazgató koszorúzott meg, akik személyesen ismerték Pávét. Az ünnepségen részt vett dr. Zinka Zorko akadémikus és Pável leánya Judit. Ebből az alkalomból és Cankován (dr. Marko Jesenšek) mutatták be „Az igaz tanár üzenete” című tanulmánykötetet is.¹²

¹² Az igaz tanár üzenete. Sporočilo iskrenega učitelja. Pável Ágoston születésének 125. évfordulója tiszteletére. = S spoštovanjem ob 125. obletnici rojstva Avgusta Pavla. Szerk. Karel Gadányi, Marko Jesenšek. Szombathely, 2011. 181 p. (Bibliotheca Slavica Savariensis; 12.)

Sombotelska slovenska samouprava je dala obnoviti spominsko ploščo na Pavlovi hiši v ulici Szent László király, na katero so 27. avgusta venec položili slovenska veleposlanica v Budimpešti mag. Ksenija Skrilec, slovenski generalni konzul v Monoštru dr. Boris Jesih in župan Mestne občine Maribor dr. Andrej Fištravec.

A Szombathelyi Szlovén Önkormányzat felújította a Szent László király utcai házában lévő emléktáblát, amelyet augusztus 27-én megkoszorúzott mag. Ksenija Skrilec budapesti szlovén nagykövet, dr. Boris Jesih szentgotthárdi szlovén főkonzul és dr. Andrej Fištravec maribori polgármester.

V Skansnu Železne županije sta pri spominskem drevesu Avgusta Pavla šopek cvetlic položila župan Občine Cankova Drago Vogrinčič in predsednica sombotelskega Slovenskega kulturnega društva Avgust Pavel Ibolya Doncec. Na Jurjevem sejmu so nastopili cankovski folkloristi, proslave so se udeležili tudi člani sombotelskega društva.

A Vasi Skanzenben Pável Ágoston emlékfájához virágot helyezett el Drago Vogrinčič, Cankova polgármestere és Doncec Ibolya, a szombathelyi Pável Ágoston Szlovén Kulturális Egyesület elnöke. A Szent György-napi vásáron fellépett Cankova néptáncscsoportja, az ünnepségen részt vettek a szombathelyi egyesület tagjai is.

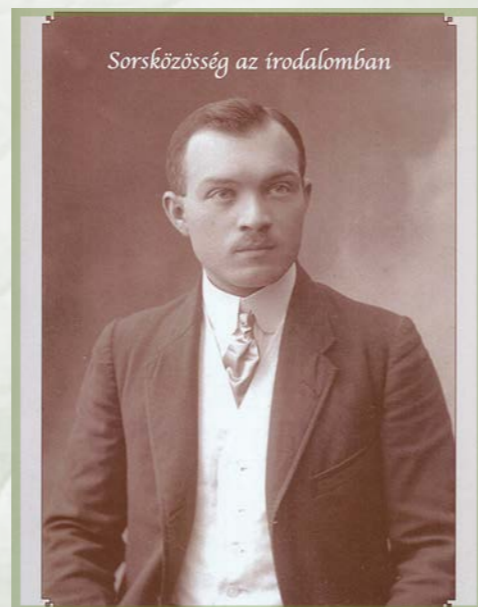

Na Cankovi je potekal znanstveni simpozij s predavatelji iz Slovenije, Avstrije in z Madžarske. Zbornik predavanj je izšel leta 2017.¹³

Cankován tudományos tanácskozást rendeztek szlovéniai, ausztriai és magyarországi előadókkal. Az előadások gyűjteményes kötete 2017-ben jelent meg.

V Szombathelyu so bili XI. Mednarodni slavistični dnevi posvečeni obletnici Avgusta Pavla. Zahodnomadžarska univerza in Sombotelška slovenska samouprava sta izdali Pavlove literarnozgodovinske študije, prevode iz slovenskega, hrvaškega in srbskega ljudskega slovstva ter slovenske književnosti.

Szombathelyen Pável Ágoston tiszteletére szervezték meg a XI. Nemzetközi Szlavisztikai Napokat. A Nyugat-magyarországi Egyetem és a Szombathelyi Szlovén Önkormányzat kötetbe gyűjtötte Pável Ágoston irodalomtörténeti tanulmányait, fordításait a szlovén, horvát és szerb népköltészetből, illetve a szlovén irodalomból.¹⁴

¹³ Avgust Pavel med Slovenci, Madžari in Avstrijci. = August Pavel among the Slovenians, Hungarians and Austrians. Ur. Marko Jesenšek. Maribor, 2017. 223 p. (Mednarodna knjižna zbirka Zora; 120.)

¹⁴ Sorsközösség az irodalomban. Pável Ágoston fordítói munkássága tükrében. Születésének 130. évfordulója. Főszerk. Gadányi Károly; szerk. S. Pável Judit, M. Kozár Mária. Szombathely, 2016. 214 p. (Bibliotheca Slavica Savariensis; 15.)

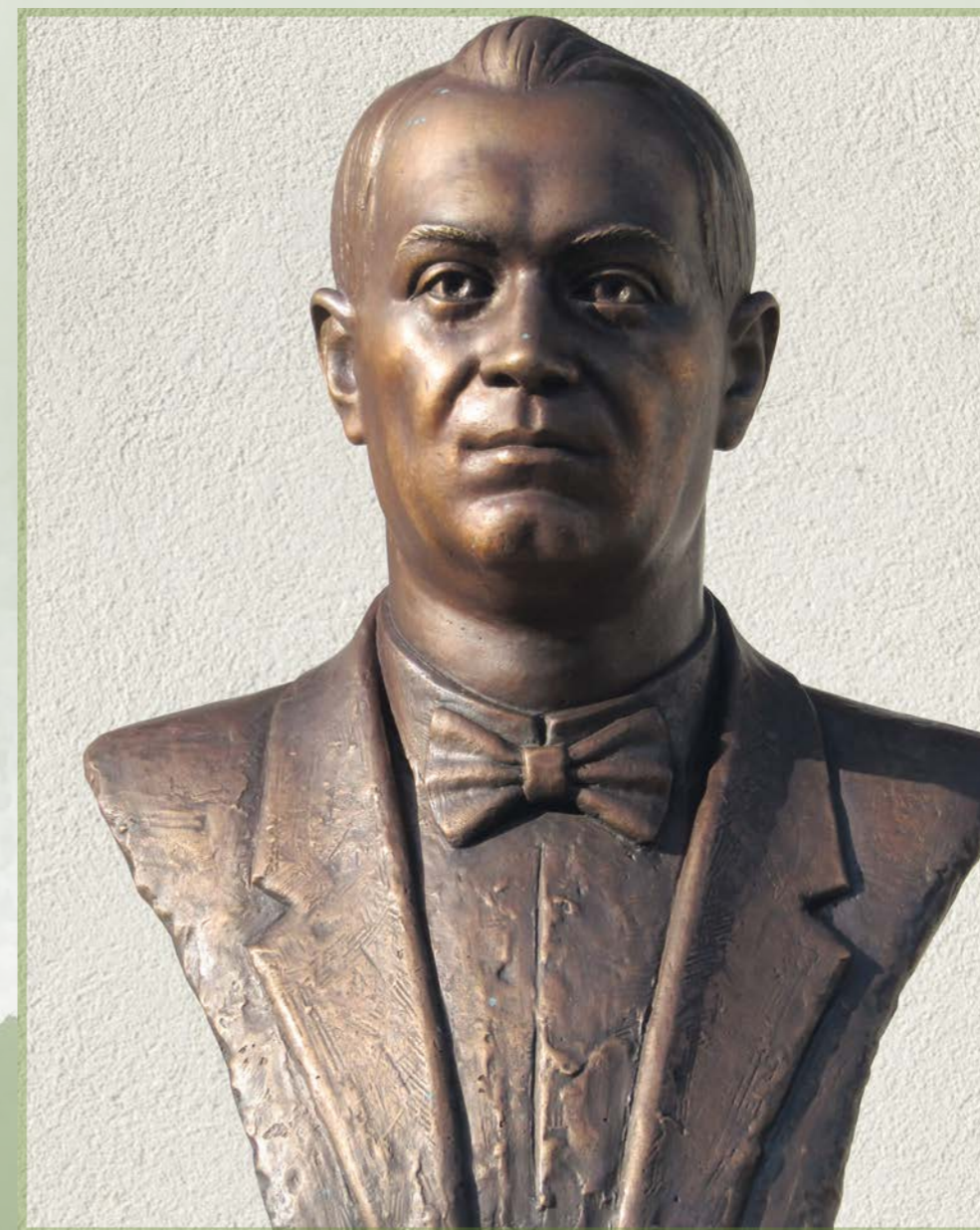

Na literarnem večeru, organiziranem decembra 2016 v Knjižnici Dániel Berzsenyi, smo lahko prisluhnili nekaterim Pavlovim pesmim in dvema predavanjema.¹⁵ Februarja 2017 je Muzej Savaria priredil konferenco na temo »Avgust Pavel – organizator znanstvenega raziskovanja«.

A Berzsenyi Dániel Könyvtárban 2016 decemberében megrendezett irodalmi esten néhány Pável-verset és két előadást hallhattunk. 2017 februárjában a Savaria Múzeumban „Pável Ágoston, a tudományos szervező” címmel rendeztek konferenciát.¹⁶

Državna slovenska samouprava je leta 2017 postavila doprnski kip Avgusta Pavla – delo prekmurskega madžarskega kiparja Ferenc Kírálya – pred stavbo svojega sedeža na Gornjem Seniku. Avgust Pavel je posedoval gozd v tej vasi, sredi katerega je nameraval postaviti počitniško hišo-brunarico. Najraje je jedel gornjeseniška jabolka.

Az Országos Szlovén Önkormányzat 2017-ben felszőlőnői székhelyének épülete elé állította Pável Ágoston mellszobrát, amely Kírály Ferenc muravidéki magyar szobrász alkotása. Pável Ágostonnak erdeje volt a faluban, amelyben boronafalú hétvégi házat kívánt felépíteni. Legjobban a felszőlőnői almát szerette.

¹⁵ M. Kozár Mária: Pável Ágoston (1886–1946), a tudós műfordító. = Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények, 2016. 2. sz. 5–8. p.

¹⁶ Pável Ágoston, a tudományos szervező. (Konferencia, Savaria Múzeum, 2017. február 3.) = Vasi Szemle, 2017. 3. sz. 337–367. p., 4. sz. 417–434. p.

Sombotelska slovenska samouprava je dala obnoviti spominsko tablo na Pavlovem sprehajališču in izdala pričujoči album.

Ustanove, ki nadaljujejo njegovo delo, so položile vence na njegov doprski kip pred Muzejem Savaria. V reviji Vasi Szemle, ki ga je ustanovil leta 1933, je bila objavljena razprava o njegovi rokopisni zapuščini. Zaradi pandemije koronavirusa je bilo praznovanje obletnice skromno.

A Szombathelyi Szlovén Önkormányzat felújította emléktábláját a Pável Ágoston sétányon és kiadta a jelen albumot. Az intézmények, amelyek munkásságát folytatják, megkoszorúzták a Savaria Múzeum előtti mellszobrát. A Vasi Szemle folyóiratban, amelyet 1933-ban alapított, tanulmány jelent meg kéziratok hagyatékáról. A koronavírus járvány miatt az évforduló megünneplése szerény volt.

Sombotelska slovenska samouprava, Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel in Muzejsko društvo vsako leto na cvetno nedeljo skupaj prirejajo pohod v spomin Pavlove poti leta 1936. V monoštrskem muzeju Avgusta Pavla in med potjo prebira Pavlova hči Judita odlomke iz očetovih razprav. Prebiramo tudi njegove pesmi v madžarščini in slovenskem prevodu. Obiščemo okoliške vasi, v katerih je hodil tudi Pavel.

A Szombathelyi Szlovén Önkormányzat, a Pável Ágoston Szlovén Kulturális Egyesület és a Vasi Múzeumbarát Egylet közösen szerveznek minden év virágvasárnapján egy túrát Pável Ágoston 1936. évi őrsegi útjának az emlékére. A szentgotthárdi Pável Ágoston Múzeumban és útközben Pável leánya, Judit részleteket olvas fel édesapja tanulmányaiból. Verseiből is idézünk magyarul és szlovén fordításban. Felkeressük azokat a környező falvakat, amelyekben Pável Ágoston is járt.

Na prvo pot smo se iz Monoštra odpravili s konjsko vprego kakor Pavel leta 1936. Ob jezeru Hársas pri vasi Máriaújfalu je Judita Pavel prebrala odlomek iz očetove razprave »Podoba iz Őrséga« ter nekaj njegovih pesmi.

Első utunkra lovasszekérrel indultunk Szentgotthádról, mint Pável 1936-ban. A máriaújfalui Hársas-tónál Pável Judit részleteket választott ki édesapja „Őrségi képek” című tanulmányából és bemutatta néhány versét. (2011)

Udeleženci iz dveh društev so si ogledali razširjeni in obnovljeni Muzej Avgusta Pavla v Monoštru. Med potjo, v vasi Trošče je Judita Pavel prebrala odlomek iz očetove razprave.

A két egyesület résztvevői megtekintették a kibővített és felújított szentgotthárdi Pável Ágoston Múzeumot. Útközben - Kethelyen - Pável Judit idézett részletet édesapja tanulmányából. (2012)

Leta 2013 je naša pot vodila le do Monoštra, ker je snežilo. V Muzeju Avgusta Pavla smo se spoznavali z dvojezičnim muzejškopedagoškim programom. Judita Pavel je obujala spomine na svojega očeta.

Utunk 2013-ban csak Szentgotthárdig vezetett, mert esett a hó. A Pável Ágoston Múzeumban ismerkedtünk a kétnyelvű múzeumpedagógiai programmal. Pável Judit édesapjára emlékezett.

Ob jezeru Hársas je Judita Pavel prebrala odlomek iz Pavlove razprave o odprtih ognjiščih pri (po) rabskih Slovencih. V Monoštru smo si ogledali tovarno kos, ki je - po stotih letih - leta 2002 zaustavila proizvodnjo.

A Hársas-tónál Pável Judit részleteket olvasott fel Pável tanulmányából a nyílttűzhelyű konyhákrol a rábavidéki szlovéneknél. Szentgotthárdon megnéztük a kaszagyárat, amely - 100 év után - 2002-ben leállt a gyártással. (2014)

Sombotelki Slovenci smo 29. avgusta 2014 obiskali kraje v Szombathelyu, ki so povezani z Avgustom Pavlom: grob v salezijanski cerkvi, družinsko hišo, Pavlovo spominsko sobo na univerzi, kip pred Muzejem Savaria. Na vsakem prizorišču je Judita Pavel obujala svoje spomine, kar se je končalo na sedežu slovenske samouprave in slovenskega društva (ulica Sándorja Kisfaludyja 1.).

A szombathelyi szlovének 2014. augusztus 29-én felkeresték a Pável Ágostonhoz kötődő helyeket Szombathelyen: sírját a szalézi templomban, családi házát, a Pável Emlékszobát az egyetemen, szobrát a Savaria Múzeum előtt. Pável Judit minden helyszínt saját visszaemlékezései alapján mutatott be, amit a szlovén önkormányzat és szlovén egyesület székhelyén - Kisfaludy Sándor utca 1. - zárt.

Na cvetno nedeljo leta 2015 smo se preko Slovenske vesi odpravili v Sakalovce. Judita Pavel je v Slovenski vesi prebrala Pavlovo pesem iz leta 1931, ki jo je napisal v tej vasi ter citirala opis odprtih ognjišč v Slovenski vesi. V Sakalovcih smo se spoznavali z lovom na brinjevke po opisu Avgusta Pavla.

2015 virágvasárnapján Rábatótfalun át Szakonyfaluba mentünk. Rábatótfaluban Pável Judit felolvasta azt a verset, amelyet Pável Ágoston ebben a faluban írt 1931-ben, illetve idézett a rábatótfalui nyílttűzhelyek leírásából. Szakonyfaluban megismerkedhettünk Pável Ágoston rigászásról szóló írásával.

V Števanovcih smo si leta 2016 ogledali Muzej mejne straže, potem pa smo se preko gozdov in travnikov odpravili v Andovce. Pri tamkajšnjem »Malem Triglavu« je Judita Pavel prebrala odlomek o tej vasi iz Pavlove razprave iz leta 1927.

Apátistvánfalván 2016-ban megnéztük a Határőr Emlékhelyet, majd erdőn-mezőn át elindultunk Orfaluba. Az ottani „Kis Triglávnál” Pável Judit az erre a falura vonatkozó részt olvasta fel Pável Ágoston 1927. évi tanulmányából.

Na Dolnjem Seniku smo si ogledali vodno elektrarno ob Rabi. Na tem kraju je do konca 2. svetovne vojne deloval mlin z žago slovensko-nemške družine Guttman. Vnukinja nekdanjih lastnikov – dr. Klara Kóvári-Fa – je obujala spomine na družino in objekte s pomočjo fotografij in dokumentov.

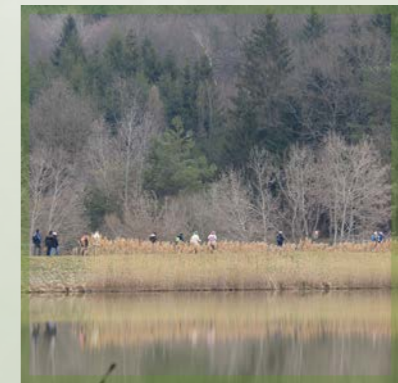
Alsószölnökön a Rába melletti vízierőművet néztük meg. A 2. világháború végéig ezen a helyen működött a szlovén-német nemzetiségű Guttman család malma és fűrésztelepe. Az egykori tulajdonosok unokája – dr. Fa Józsefné – fényképek és dokumentumok segítségével idézte fel emlékeit a családról és az épületekről. (2017)

Leta 2018 smo pri jezeru Hársas prebrali slovensko balado o kralju Matjažu, ki jo je v madžarščino prevedel Avgust Pavel. Pevska skupina Sombotelske spominčice je zapela porabske ljudske pesmi.

A Hársas-tónál 2018-ban Pável Ágoston Mátyás királyról szóló szlovén népballadafordítását olvastuk fel, majd a Szombathelyi Nefelejcsék énekeltek szlovén népdalokat.

Na trasi nekdanje »železne zaves« smo se sprehodili od Monoštra do Rábafüzesa, kjer smo si ogledali muzej tamkajšnje nemške narodnosti.

Az egykori „vasfüggöny” nyomvonalán Szentgotthárdtól Rábafüzésre sétáltunk, ahol a helyi német nemzetiségi tájházat tekintettük meg. (2019)

Kdo ve, kam in kod
teče čudna in blodeča pot?

Kdo ve: zaključek kje in kakšen bo?
Drvi v prepad, se dviga li v nebo?

Drugi – spretnejši popotniki –
so dirjali. Jaz sem le stopical;
pri vsaki veselici, pri vsakem grobu sem obstal,
in skozi vsako rdeče srčasto sem okence pokukal.

Drugi – ročnejši in odločnejši popotniki –
zdrveli mimo s smrtno so hitrostjo.
Jaz pa sem samo obotavljajoče se stopical.
Pojoče ustnice pa kar naprej so mi žgolele,
in spuščene vajeti so bile vedno opentljane.

Široka mi obzorja je moja pot obetala,
in na koncu me je svetla, stočudesna Postaja čakala.
A jaz se sklonil sem za vsakim pisanim kamenčkom,
in namesto pametne in nagle ježe
sem se veselo, brez skrbi pognal po travnikih ob cesti
za pisanim metuljem, rdečim makom,
za svatbenim tem divjim šipkom;
ali pa sem v hroščevski pohlevni krčmi
– hej, juhej –
v razpuščeni,
pobalinski jokavi radosti
sam preganjal dan,
in sem iz kozarca – hej! ničvredni krčmar usode! –
srebal lastno kri in lastne solze.

Resnično, resnično!
Tudi tisočkрати sem zašel s poti,
obljubljene in pravljicne Postaje
– to zdaj dobro vem –
na zemlji tej nikoli ne dosežem.

Drugi bodo zdaj na slokih in zanikrnih kljusetih,
toda z natlačeno bisago
podirjali do velike Postaje.
Jaz nekje sem obtičal:
morda, ko drugim sem pomagal pri zlomljenem vozu,
morda pa pri lepi krčmarici
v šali – ljubkovanju;
ali pa ... sem kar tako sanjaril
v zvezdni roj avgustovske noči.

Kaj zato!
Jaz še na robu jarka, na tleh v krčmi lepše sanjam,
ko svojo godčevsko in potepuško glavo
položim na po cvetovih vonjajočo torbo.

Ki tudja: hova, merre fut
e furcsa, kósza életút?

Ki tudja: hol s mi lesz a vége?
Hinárba fül, vagy felhajlik az égre?

Mások – ügyesebb utasok –
ügettek. Én csak poroszkáltam;
és minden lakzínál, minden sírnál megálltam,
s minden piros szívatlakon bekandikáltam.

Mások – fürgébb, célosabb utasok –
elvágtattak mellettem lóhalálban.
Én csak tétova poroszkáltam.
De nótás ajkam mindig dúdorászott,
és mindig pántlikás volt laza kantárszárom.

Az útam tágas horizontokat ígért,
s a végén várta fényes, százcsodájú Állomás.
De én minden színes kavicsért lehajoltam,
és lázaslábú, okos loholás helyett
vidáman, gondtalanul elkószáltam az útszéli réteken
tarka pillangók, piros pipacsok,
menyegzősálmú csipkerózsikák után;
vagy bogárhátú kis csárdákban
– ihaj! csuhaj! –
duhaj,
betyáros sírvavigadással
magányosan naphosszatt elkocsmáztam,
s a poharamból – hej! gézengúz Sorskocsmáros! –
a véretem és könnyeimet kortyogattam.

Bizony, bizony!
Az útról én ezerszer is letértem,
s az ígéretek mesebeli Állomását
– most már jól tudom –
e földön soha el nem érem.

Mások csontos, girhes gebéiken,
de zsúfolt kenyérszákkal
bevágtatnak majd a nagy Állomásra.
Én valahol elakadok:
talán a mások megrekedt szekerét mentve,
talán a csárdabeli szép asszonnyal
elmókázva – eliccézzgetve;
vagy talán ... talán csak úgy elmélázva
a csillagontó augusztusi éjtszakába.
De sebaj!
Én árok partján, csárda padján is szebbeket álmodom,
ha kóbor igricefjemet
virágillatos tarisznyámra hajtom.

Avgust Pavel

(Tako pojem psalme v naročju
slepe doline. Prevedel: Lojze Kozar.
Murska Sobota, 1999. 30. p.)

Pável Ágoston

(Vak völgy ölen így zsolozsmázok.
Szombathely, 1933. 25–26 p.
[1931. II. 25.]

